

Kvantifikace

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[1994](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[1994](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 2. 4. 1994
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 2. 4. 1994

Kvantifikace

Skutečnost má (přesněji: skutečnosti mají) mezi svými vlastnostmi, tj. kvalitami, i některé, které dovolují, abychom je měřili, vážili nebo jinak počítali, tedy kvantifikovali. Všechny vlastnosti však takovou kvantifikaci neumožňují; a nejen to: kvality nemohou být nikdy kvantifikacemi vyčerpány, zcela a v úplnosti postiženy. To znamená, že každá kvantifikace nutně abstrahuje od komplexu „reálných“ vztahů a všímá si jen těch, které kvantifikovány být mohou. – Je pozoruhodné, že někteří filosofové si toho byli vědomi už na začátku nové doby. Jako příklad lze uvést Spinozu, který v listě L. Meyerovi (XXIX, 20.4.1663; in: 2510, s. 72; česky 0202, s. 174) píše, že „bude-li někdo chtít všechny pohyby látky, co jich až dosud bylo, určit, totiž vpravit je a jejich trvání do určitého čísla a času, ten se jistě o nic jiného nepokusí než substanci tělesnou, kterou si můžeme myslit jen existující, o její přívlastky obrátí a způsobiti, aby neměla přirozenost, kterou má“. (Latinsky: „substantiam corpoream ... suis affectionibus privare“.) Naproti tomu tendence ke kvantifikacím lze doložit už ve středověku (např. maius esse, minus esse, nejen melius esse, což ukazuje na tendenci převádět kvalitu „bytí“ nějakého jsoucího na kvantitu „bytí“ vůbec). Všude, kde je v rozsáhlejší míře možná kvantifikace, jde o doklad rozsahu a někdy i převahy předmětných, vnějších vztahů nad vztahy vnitřními, nepřemětnými. (Přesněji bychom měli mluvit o převažování, převaze vnější stránky nebo vnějších vztahů, ale o přemoci či přemáhání všeho vnějšího ze strany vnitřního, nepředmětného. Se zvyšování důrazu na nepředmětnou (vniřní, niternou) stránku pravých jsoucn pochoptelně význam kvantifikací úměrně poklesne.

(Písek, 940402-3.)